

Stikker grøfterne en plade

EU-projekt skal genoprette Boest Mose

Tekst: Jens Artoft
Foto: Morten Marboe

BOEST - Vandfyldte grøfter er i disse dage ved i bogstaveligste forstand at blive afskåret fra omverdenen.

Kun en lille del af Boest Mose, der for et par hundrede år siden strakte sig fra Boest og op til Kongse, står i dag som højmoser, men med midler fra EU er skovarbejdere i øjeblikket i færd med at give plads til mere fri mose.

Sidste forår blev første skridt taget, da et område på den nordlige del af Palsgaardvej blev ryddet. Området grænser op til et af de få stykker uberørt højmoser i Palsgaard Skov.

Nu er en gravemaskine med en klo på grabben er i færd med at grave ud, så de mange grøfter, der i sin tid blev gravet for at man kunne plante skov, bliver lukket af.

Det sker med træplader, der ganske enkelt bliver sænket ned i grøfterne for at hindre vandet i at løbe væk. Derved hæves vandstanden så den nødvendige fugtighed kan genopstå. Når der er fugtigt, kan området ikke springe i skov igen. Men det kan derimod give grobund for, at højmosen igen kan opstå på området, oplyser naturvejleder Torben Bøgeskov.

Svampet at gå på

Da man i sin tid plantede træer, grøftede man området for at få vandet væk. Ellers kunne man ikke plante træer. For halvandet år siden fældede vi den sitkagran, der stod

Skovløber Hans Rosen og maskinfører Lars Christensen i færd med at lukke én af grøfterne af.

Ifølge naturvejleder Torben Bøgeskov er højmosen kraftigt på retur i Danmark. Derfor skal højmosen ved Boest udvides.

her. I dag har vi påbegyndt næste trin på projektet, der går ud på at dæmme grøfterne med træplader, der skal holde på vandet, fortalte naturvejleder ved Feldborg Statskovdistrikt, Torben Bøgeskov, mens han i går viste området frem.

Bunden er stadig fuld af træstubbe, men jorden er tydeligvis svampet at gå

på. Det skyldes det spagnumlag, der stadig er i bunden trods de mange år som skov.

På den flotte efterårsdag tager skoven sig ud fra sin allersmukkeste side. Fra området med grøfter og træstubbe er der udsyn ud over det oprindelige stykke mose. Man kan se, at mosen hvælver en smule, så den er højest på midten.

Det er tørvemoserne, der vokser, og jo mere de vokser, jo tykkere bliver tørv- og spagnumlaget.

Højmoser er en naturtype, som er ved at forsvinde i såvel Danmark som i Europa. De kendteste højmoser i Danmark er Lille og Store Vildmose. EU er gået ind i et naturbeskyttelsesprojekt, der skal være med til at forøge arealet af Højmoser i Danmark.

Der er nogle biologer, der har været ude for at se på området og vurdere, hvordan man kan gøre det, fortæller Torben Bøgeskov.

Vådt igen snart

Skovløber Hans Rosen og maskinfører Lars Christensen regner med, at arbejdet hurtigt kan overstås.

Vi er nok færdige med at grave pladerne ned i morgen (i dag - red), og så skal de dækkes til med materialer fra grøfterne, så det bliver lidt mere diskret, fortæller Hans Rosen, der ikke havde problemer med at få pladerne ned gennem bundlaget. Pladerne sank let ned gennem spagnumlaget.

Men der er kun et spagnumlag på omkring én meter. Derunder er der et hårdt al-lag, sagde Hans Rosen. Når pladerne stødt på al-laget, kunne de ikke komme længere.

Hans Rosen vurderer, at de fleste af grøfterne blev gravet i efterkrigstiden sidst i 40'erne og først i 50'erne.

Selv om der kommer til at gå en del år, før man for alvor kan se højmosen på det skovede område, tror Torben Bøgeskov, at man allerede om nogle måneder vil kunne se, at den oprindelige tørvemose er blevet mere våd.

Enestående natur

Højmosen er en naturtype, der er ganske særlig. Den er meget artsfattig, men til gengæld findes der en række plante- og dyrearter, der ikke ses så mange andre steder.

Her kan man bl.a. finde kæruld og den kødædende soldug. Til gengæld findes der ingen græsser. Der er mange særlige insekter som perlemorssommerfugl og blåfugl.

Højmosen får kun næring og væde ovenfra og består af lag af døde spagnummoser med et levende lag øverst. Det er derfor, at mosen vokser i højden og bliver højere end sine omgivelser. Det nederste lag omdannes efterhånden

til tørv. På grund af afvanding og tørvegravning er der efterhånden kun få højmoser tilbage i Danmark.

I løbet af vinteren er 14 ha eksisterende mose blevet ryddet for selvåede træer, og tre en halv ha med gammel sitkagran er blevet fældet. I alt skal naturgenopretningsprojektet redde knap 20 ha af Boest Mose.

Højmoseprojektet i Palsgaard Skov har en nettobevilling på 430.000 kr. 60 pct af pengene kommer fra EU's Life-midler. Den reelle udgift er større endnu, men den mindskes af indtægten fra det skovede træ.

Genskaber 20 hektar højmose

Der ofres over 500.000 kr. på et projekt i Palsgård Skov

Af Søren Bagge

Syv steder i landet er anter sammen med Skov- og Naturstyrelsen ved at genskabe tildels ødelagte højmoser. Det bliver der brugt 22 mio. kr. på, hvoraf EU bidrager med 10,5 mio. kr. I alt 20 hektar på begge sider af Palsgårdvej i den sydøstlige udkant af Palsgård Skov er en del af det samlede projekt.

Forbipasserende har formentlig lagt mærke til, at der er fældet noget skov for at gøre det åbne område større, og i disse dage kører en stor maskine rundt for at gøre klar til, at der kan sættes plader i afvandingsgrofterne for at få hævet vandstanden i hele det store flade område.

Det meste er forsvundet

Udgangspunktet for projektet er, at mere end 90 procent af de danske højmoser er forsvundet hovedsagelig på grund af tørvegravning og afdræning.

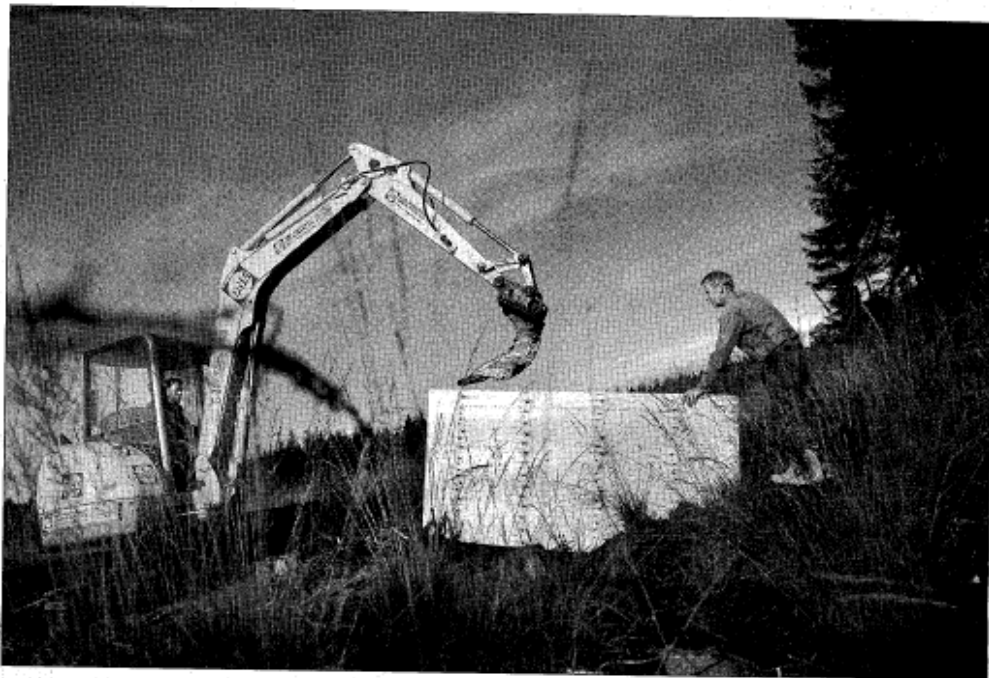
En højmose er en helt speciel naturtype uden træer og græs og som kun får væde og næring ovenfra. Vegetationen består af spagnum-mosser. En højmose betegnes som en artsfattig naturtype, der alligevel rummer sjældne dyre- og plantearter.

Sjældne dyre- og plantearter

Naturvejleder Torben Bøgeskov fra Feldborg Statsskovdistrikt fortæller, at der blandt andet er nogle arter sommerfugle, men også fugle som bynkefugl og bekkasin. Især i vinterperioden kan naturens gæster også opleve, at rudler af krondyr trækker ud for at søge føde på en åben højmose som den i Palsgård Skov.

Det område der arbejdes med i skoven er på 40,7 hektar, hvoraf der bliver knap 20 hektar højmose. Cirka 14 hektar er blevet ryddet for selvsåede træer. 3,5 hektar plantet skov med sitkagran på et afdrænet areal er blevet fældet for at indgå som en del af det åbne område. Vandstanden bliver nu hævet for at fremme væksten af spagnum-mosser.

Projektet i Palsgård Skov

For at fremme væksten af spagnummosser skal vandstanden hæves. Det sker ganske enkelt ved at denne maskine laver riller på tværs af afvandingsgrofterne, der så spærres med træplader. - Foto: Martin Sylvest

har en nettobevilling på 430.000 kr. excl. moms, plus værdien af det træ, der er solgt fra området.

Torben Bøgeskov fortæl-

ler, at hele moseområdet og den omkringliggende skov er statsskov, og dermed er der også sikret offentlig adgang ind omkring moseom-

rådet.

Når man kalder det for en højmose, skyldes det, at et sådant område rent faktisk vokser i højden i for-

hold til omgivelserne. Efterhånden vokser laget af døde spagnum-mosser, da det ikke kan rådne i det våde og sure miljø.

Kolding-kanon med

MIN KOMMUNE: Koldinghus, Trapholt og Geografisk Have er i front, men det nye bibliotek og Nicolai er også med i kanon.

Af Jens Overgaard
Tlf. 7211 4206, jov@jvd.dk

Der er både tradition og fornyelse i den Kolding-kanon, som blev afsløret i går.

Klassiske Kolding-seværdigheder som Koldinghus, Kunstmuseet Trapholt og Geografisk Have strøg nemlig helt til tops med suverænt flest læser-stemmer, når vi snakker historie, kultur og attraktioner. Alligevel er både det nye bibliotek og det nye kulturcenter Nicolai også stemt ind.

Silja Alisch, som er turistchef i Business Kolding, er glad for resultatet.

– Det er de rigtige ting, som

er kommet frem, nemlig det, som er unikt for Kolding, og som vi ikke finder andre steder. Og det er glædeligt, at der er en sammenhæng, så det, folk har stemt ind, er det samme, som det vi markedsfører byen på. Sådan er det ikke i alle byer, siger Silja Alisch, som understreger, at netop borgernes egne fortællinger til venner og bekendte er den bedste reklame for byen.

Lover godt

Poul Dedenroth-Schou, direktør for Museet på Koldinghus Slot, mener, at kanonen har en betydning på flere led.

– Vi har fået skabt en diskussion om de værdier, vi har i byen – og et bevis for dem. Nu ligger udfordringen i at vedligeholde og udvikle stederne, hvis succeserne skal fortsætte.

Kommunens kulturdirektør Stefan Birkebjerg Andersen ser flere ting i kanonen.

Med afsløringen af Koldings kanon følger også en plakat med nogle af seværdighederne. Den blev afsløret af JyskeVestkystens Kolding-redaktør Lars Kærsgaard, der betegner den nye kanon, som en spændende blanding af fortid og nutid. FOTO: ORLA LUND

– Den bekræfter os i det, vi vidste i forvejen med de kendte seværdigheder og giver et skulderklap til de nye. Det at vi har samme opfattelse ind ad til, kan vi bruge ud ad til. Og så er det interessant, at Nicolai slet ikke er færdig endnu. Til næste år kommer der meget mere, konstaterer han. Silja Alisch tilslutter sig.

– Det er rigtigt flot, at der er mange stemmer på noget som Nicolai, der kun er halv-færdig. Det tegner godt. Og jeg tror også, at vi vil få meget ud af komplekset turistmæssigt, fordi det er så alsidigt. Biblioteket har vi allerede nu stor glæde af, fordi turisterne kan læse udenlandske aviser og tjekke mail, siger hun.

FAKTA

KOLDING KANON

Historie

1. Koldinghus med Staldgården og Slotssøen (277)
2. Skamlingsbanken (262)
3. Brødremenighedsbyen Christiansfeld (223)

Kultur

1. Kunstmuseet Trapholt (224)
2. Kolding Bibliotek (180)
3. Kulturcentret Nicolai (163)

Natur og landskab

1. Marielund, Kolding og Bramdrup skovene (216)
2. Kolding Fjord (210)
3. Svanemosen (173)

Attraktioner

1. Geografisk Have (272)
2. Legeparken (142)
3. Slotssøbadet (132)

Antal stemmer i parentes.

FAKTA

RANGORDNING EFTER STEMME

1. Koldinghus
 2. Geografisk Have
 3. Skamlingsbanken
 4. Trapholt
 5. Brødremenighedsbyen
 6. Den grønne kile
 7. Kolding Fjord
 8. Det nye bibliotek
 9. Svanemosen
 10. Nicolai Komplekset
 11. Legeparken
 12. Slotssøbadet
- 316 har deltaget i afstemningen

FAKTA

SE KANON-PLAKATEN SIDE 8-9

Avisen har lavet plakat med en række af kanon-attraktionerne, som kan ses på opslaget side 8-9. Plakaten, som er med fotos af pressefotograf Ludvig Dittmann og udfærdiget af Carsten Nielsen, kan købes i JyskeVestkystens reception i Dalbygade 40, i Slotssøbadet og på turistbureauerne i Kolding og Christiansfeld for 40 kroner.